

СТАНОВИЩЕ

за научноизследователската и преподавателската дейност

на доц. д-р Росен Тодоров Цонев

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“

от проф. д-р Асен Иванов Асенов,

от Катедрата по „Ландшафтна екология и опазване на природната среда“ при Геолого-географски факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”,

включен в състава на научното жури със Заповед № РД-38-569/03.12.2020 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за провеждане на конкурс за професор по професионално направление 4.3. Биологически науки (Екология и опазване на екосистемите - Фитоекология) за нуждите на БФ, обявен в ДВ, бр. 88 от 13.10.2020 год. на основание чл. 4 и чл. 29 а от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 60 и сл. от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 118 ал. (1) и (3) от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и решение на Факултетния съвет на Биологически факултет, протокол № 13 от 10.11.2020 год.

Конкурсът е заявен от Катедра „Екология и опазване на околната среда“ към БФ на СУ „Св. Климент Охридски“ и публикуван на официалния уебсайт на БФ в изисквания срок. Единственият кандидат в конкурса е доц. д-р Росен Тодоров Цонев, преподавател в същия факултет. Настоящото становище е изготвено въз основа на решение на Научното жури, прието на заседание от 23.12.2020 г. Представената документация от кандидата отговаря на изискванията както на ЗРАСРБ (с измененията от 25 февруари 2020 г.), Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав (ПП ЗРАСРБ, ДВ от 19.02.2019 г.), така и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“ (с измененията и допълненията от 27 май 2020 г.). Технически документацията е оформена и подредена точно в съответствие с описа в Заявлението за участие в конкурса, което изключително улеснява работата с приложената документация.

1. Професионален опит.

Росен Цонев (роден на 29.01.1973 г.) е завършил СУ „Климент Охридски“ през 1998 г. с магистърска степен по Екология. Той има НС „доктор“ по научна специалност (06.01.03.) – Ботаника с диплома № 28 767 от 02.01.2004.

При професионалното си развитие в Биологическия факултет на Софийския университет Р. Цонев преминава през всички длъжности от асистент (8.10.2002 г. – 2004 г.), през старши асистент (2004 г. – 2006 г.) и главен асистент (2006 г. – 30.01.2011 г.) до доцент (31.01.2011 г. – до сега). Последната длъжност е по научна специалност 02.22.01. Екология и опазване на екосистемите (Удостоверение № 26 811 от 31.01.2011 г.).

Доц. Р. Цонев има 18 години и 1 месец трудов стаж като преподавател в Биологическия факултет на СУ, „Св. Кл. Охридски“, период, в който е показал значими резултати в научно-изследователската работа, свързани с идентифициране, класифициране

и картиране на растителните съобщества и природните местообитания в България, включени в екологичната мрежа NATURA 2000, както и моделиране на тяхното потенциално разпространение въз основа на съществуващите бази данни.

2. Преподавателска дейност.

Особено важна за оценката на доц. Росен Цонев при участието му в конкурса за професор е учебно-преподавателската му работа. Още като редовен докторант през 1999 г. той е водил практически занятия (упражнения) по Систематика на висшите растения на специалност „Биотехнология“ в Катедра „Ботаника“ на Биологическия факултет при СУ „Св. Климент Охридски“. Водил е лекции по задължителни учебни дисциплини сред които са: Защитени територии и опазване на биологичното разнообразие за специалност БМУР (бакалаври - редовно обучение), Опазване на околната среда – магистри (редовно обучение), Екотуризм (магистри – задочно обучение), Фитоекология – Екология (магистри – редовно и задочно обучение), както и за неспециалисти - Биогеография – Екология (бакалаври, задочно и редовно обучение), Основи на екологията – Екохимия (бакалаври, редовно обучение), както и избираемата учебна дисциплина по Методи на екологичните изследвания – Екология (бакалаври, редовно и задочно обучение). Средната годишна учебна заетост на доц. Р. Цонев за последните 5 учебни години (от 2014 до 2020) е съответно 517.8 ч. обща и 386.6 ч. аудиторна натовареност.

Росен Цонев е ръководил 14 дипломанти, един докторант и е лектор в 6 основни курса в Софийски университет в областта на екологията и опазването на околната среда. Понастоящем е ръководител на един докторант и съръководител на още двама.

3. Научни резултати.

3.1. Публикационна дейност.

В настоящия конкурс доц. Р. Цонев участва с 50 броя (В4-6 бр. + Г7-18 бр. + Г8-5бр. + Г0-16 бр. + Г0-4 бр. + показател 19-1 бр. = 50) разнообразни по обем и характер научни труда, отразени коректно в приложените документи. Всички представени материали категорично доказват, че научноизследователската му дейност е в областта на обявения конкурс. Списъкът на публикациите е подреден по следните показатели:

Показател **В.4** включва три публикации в списания с Q1, две публикации в списания с Q2 и една с Q3.

Показател **Г.7** включва 18 научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни база данни с научна информация, където с Q 1 са две публикации, с Q 2 също две публикации, с Q 3 са 7 публикации, с Q 4 са 6 публикации и една (17.9) е със SJR 0,17.

Показател **Г.8.** включва 5 публикувани глави от книги.

Към показател **Г.0.** са включени 16 научни публикации без кватил и SJR, но в международни списания, реферирани в други бази данни, невключени в списъците с публикации на доц. д-р Росен Цонев за изпълнение на критериите на ЗРАС, но включени в научните приноси.

Към същия показател **Г.0.** са представени още четири публикации с повече от 30 съавтори, невключени в списъците с публикации на доц. д-р Росен Цонев за изпълнение на критериите на ЗРАС, но разгледани в научните приноси. Считаю, че двете групи публикации от категория **Г.0.** (без кватили) и от категория **Г.0.** (с повече от 30 автори),

независимо че не попадат в критериите на ЗРАС, трябва да бъдат разгледани като част от цялостната научна продукция на доц. Р. Цонев, с която участва в конкурса за професор.

Показател **19**. Включва публикуван университетски учебник – 1 брой.

Тези трудове са публикувани след присъждане на докторската степен и след заемането на академичната длъжност „доцент“. От всичките трудове (50 бр.), представени за конкурса, 47 (т.е. 94%) са на английски език и само 3 (т.е. 6%) са на български език. Доц. Р. Цонев е водещ автор в 19 (т.е. 38%) от тези публикации, в 12 публикации (24%) е втори автор. В останалите 7 публикации (т.е. 14% от трудовете) той е трети автор, в 3 публикации (6% от трудовете) е четвърти, а в останалите 9 публикации е на последваща позиция. Трябва да отбележа, че тези последващи позиции са в статии с повече автори, където често подредбата е по азбучен ред.

С оглед на периода на публикуване на трудовете за конкурса, 2011-2020 г., може да се твърди, че средногодишната публикационна активност на кандидата е 5 публикации годишно, като най-голям е броят на публикациите през 2017 г. (общо 8). Необходимо е да се отбележи, че при голямата преподавателска и административна заетост на доц. Р. Цонев, това е висока активност, която заслужава положителна оценка. Според приложения списък, освен представеният учебник и глави от публикувани монографии (5), са включени статии в поредица (19) и участия в конференции (34, от които 33 със секционни доклади, а в 15 от тях Р. Цонев е самостоятелен автор). Статиите в поредица и участията в конференции не са включени в списъка на публикациите за участие в конкурса за професор, което в още по-голяма степен засилва извода за изключителната му научна ангажираност в периода 2011-2020 г. Общият брой на публикациите на доц. Р. Цонев е 134: 7 книги, 16 глави от книги, 1 учебник, 2 учебни помагала, 80 статии в научни списания, 19 статии в научни поредици (главно в Червената книга на Р. България, 2015), 8 статии в сборници от конференции и една научно-популярна статия. От тях в конкурса за професор са представени общо 50 публикации, включващи 43 публикации в научни списания, 6 книги и един учебник.

3.2. Участие в научни проекти.

Предоставената справка от кандидата в конкурса за професор показва, че общият брой участия в научно-изследователски и научно-приложни проекти е 29 бр., като преобладават проектите на национално ниво (23). Международните проекти са 6 и съгласно изискванията са приложени съответните документи. Преобладаващата част от проектите са финансирани от ОПОС- 8 бр.; 5 проекта – от ФНИ на СУ; 3 проекта от ХОЛСИМ АД; 3 проекта – от програмата LIFE, един от Българо-швейцарската програма и един от ССА; съответно ФМ на ЕИП, ФНИ, Altera Wageningen, ОП Югоизточна Европа, WWF - Дунавско-Карпатска програма, Столична община и Общественият борд на TELUS International в България са източник за финансиране на 8 проекта. Научно-приложните проекти са 22 бр., а научно-изследователските са 7 бр. Приложената справка по показател „Е“ показва, че кандидатът е набрал общо 310 т., съответно 270 за Е14 и 40 т. за Е15.

3.3. Обобщение на публикуваните научни резултати.

Кандидатът в конкурса участва общо с 50 бр. научни публикации, като 20 от тях не отговарят на критериите в Правилника за приложение на ЗРАС, но трябва да бъдат разгледани към цялостната научна продукция на доц. Р. Цонев в конкурса за професор, тъй като са включени в научните приноси. При коментирането на приносите са включени всички представени публикации по темата на конкурса. Трудовете по т. В4 са публикувани

в 3 списания: Applied Vegetation Science – 3 бр.; Plant Biosystems – 2 бр., Phytocoenologia - 1 бр.; публикациите по показател Г7 – са публикувани в 14 списания: Comptes rendus de l'Academie bulgare des Sciences, Silva Balcanica, Acta zool. bulg. – 3 бр., Bulgarian Journal of Agricultural Science -2 бр., Acta Oecologica, IOP Conference Series Earth and Environmental Science, Turkish Journal of Zoology, Hacquetia - 2 бр., Journal of Ecology, Applied Vegetation Science, Botanica Serbica, Acta Bot. Croat, Forestry Ideas. Допълнителните публикации са публикувани главно във Phytologia Balcanica – 11 бр., също Historia naturalis bulgarica и Journal of Balkan Ecology.

Общият IF и SJR на тези публикации е съответно 32.744 и 1.49; H-index: 9 (Scopus) и 17 (Google Scholar).

3.4. Отразяване на публикациите на кандидата в научната литература.

В приложените материали доц. Р. Цонев е включил 430 цитирания, като 247 от тях са в Scopus и Web of Science, а 163 са в други източници. От приложения списък с цитиранията на кандидата се разбира, че са цитирани приблизително 53% от научните му трудове. Средният брой цитирания на публикация е 9. Най-много цитирания имат следните публикации: Tzonev, Dimitrov, Roussakova (2009) – 57 пъти; Tzonev et al. (2006) - 34 пъти; Tzonev, Dimitrov, Roussakova (2005) – 26 пъти и Douda et al. (2016) – 26 пъти.

4.4. Научни приноси на кандидата.

Приносният характер на представените публикации е подчинен на две основни направления: 1. Инвентаризация и стандартизиране на класификацията на растителността и 2. Ревизия на големи растителни типове. Трябва да се подчертае, че Р. Цонев е един от водещите изследователи на растителността в България чрез използване на методиката на Браун-Бланке и неговите научни резултати съставляват значителен дял в обема от фитоценологични изследвания, който ни доближава до европейските стандарти.

Доц. Р. Цонев е разпределил своите научни приноси в две категории: 1. Основни научни приноси, включващи фитоценологични ревизии и инвентаризации и 2. Приноси в научните трудове по Показатели Г, където освен фитоценология са обособени още три групи научно-фундаментални и една група научно-приложни, които напълно приемам.

I. Първата група приноси отразява ревизии и инвентаризация на синтаксони.

Идентифицирани са общо 22 основни групи в горите на *Fagus sylvatica* (B4.1), класифицирани в 15 субсъюзи; Идентифицирани са седем основни типа крайбрежни тревни съобщества, съответстващи на различните географски региони в Европа (B4.2); Извършена е първата цялостна ревизия (B4.3) на крайбрежните съобщества в Европа и са определени 18 съюзи. Направена е първата стандартизирана класификация на растителността на крайбрежните дюни в Европа заедно с експертна система, съдържаща стандартните характеристики на съюзите, които да могат да бъдат приложени и към нови бази данни. Предложена е ревизия на концепцията за клас *Ammophiletea* от EuroVegChecklist; Направена е първата фитосоциологическа класификация на дъбовите гори в България (B4.4). Идентифицирани са 19 асоциации и субасоциации и две съобщества, сред които нови за науката са 6 асоциации и 3 субасоциации; Направена е първата фитосоциологическа класификация на серпентинните съобщества в България (B4.5) на базата на описания от основните им райони на разпространение в Източни Родопи. Описана е нова за науката ендемична асоциация *Onosmo pavlovae-Festucetum dalmaticae*; Проучванията на

съобществата върху серпентинитни скали (В4.6) са разширени към Република Северна Македония, където е описана една нова асоциация и едно растително съобщество.

II. Приноси в научните трудове по Показатели Г

1. Приноси с фундаментална научна стойност в областта на фитоекологията.

Класифицирани са горите от обикновен кестен (*Castanea sativa*) в България (Г7.2; Г0.1) и горите, доминирани от паласов черен бор (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana*) (Г7.12). Потвърдено е разделянето на горите от черен бор в състава на два класа - *Quercetea pubescentis* (на по-малка надморска височина) и *Erico-Pinetea* (по-голяма надморска височина); Проучена е крайречната високотревна растителност в Средна Дунавска равнина (Г0.7). Описана е една нова асоциация за науката, една нова асоциация за България, а съюзът *Angelicion littoralis* е установен за първи път за растителната покривка на България и на Балканския полуостров; Проучени са причините (Г7.7) за богатството на флората в по-малък мащаб (фитоценологично описание) и основните фактори за това в Източните Балкани; Проучен е типът на връзката между видовото богатство и продуктивността на 694 сухи тревни съобщества (Г7.11); Извършена е цялостна, последователна фитосоциологическа класификация на европейската блатна растителност от клас *Phragmito Magnocaricetea* (Г7.14) с описани 1 съюз и 4 асоциации; Установен е нов клас за растителната покривка на България на плевелната растителност по оризовата култура – *Oryzetea sativae* (Г7.15), със съответно нови за страната разред, съюз и асоциация; Проучени са съобществата на лидиева жълтуга (*Genista lydia*) (Г7.16) и е предложена ревизия и допълнение на характеристиките на оцененото като уязвимо природното местообитание F3.1d Balkan-Anatolian submontane genistoid scrub от Европейския Червен списък на хабитатите; Описан е нов за науката съюз (Г7.17) на ендемични Балкано-Анатолийски субсредиземноморски храстчета *Genistion lydiae*, както и три нови асоциации принадлежащи към него, които са разпространени в Южна България и Северна Гърция; Проучени са и класифицирани по методиката на Браун-Бланке горските съобщества в Етрополска Стара планина (Г7.18); Извършено е цялостно проучване на макрофитната флора и растителност на поддържан резерват Сребърна (Г8.1); Проучен е комплексът от влажни ливади край с. Раниславци в община Костинброд (Г0.2), като за първи път са публикувани за България три нови асоциации; Валидизирани са имената на 9 нови асоциации и субасоциации (Г0.3), които са в резултат на докторската дисертация на кандидата; Направена е цялостна ревизия и първата формализирана класификация на заливните гори и елшови съобщества (Г0.18); Публикуван е за първи път Европейски Червен списък на местообитанията (Г0.20).

2. Научно-фундаментални приноси в областта на флористиката – 3 приноса в 6 публикации: Г7.15, Г0.8, Г0.9, Г0.10, Г0.11, Г0.13. Приносите към тази група са потвърдителни и оригинални.

Установени са: 4 нови вида за флората на България - *Heteranthera reniformis* и *Rotala ramosior*, *Ranunculus paludosus* и *Erodium botrys*; нови находища за 10 вида, от които 6 с консервационна значимост - *Himantoglossum caprinum*, *Spiranthes spiralis*, *Ophrys apifera*, *Potentilla emili-popii*, *Echium russicum*, *Lindernia procumbens*; проучено е разпространението в България на *Hyacinthella leucophaea* subsp. *atchleyi*; потвърдено е присъствието на *Circaea alpina* в българската флора.

3. Научно – фундаментални приноси за екологията на растителни синтаксони – 5 оригинални приноса в 5 публикации: В4.1, В4.4; Г7.7, Г7.11, Г7.16.

Проучени са основните фактори за богатството на флората в Източните Балкани; Установена е връзката между видово богатство и продуктивност на 694 сухи тревни съобщества; На базата на екологични и географски групи е предложена многомерна класификация на базифилните букови гори; Установени са главните екологични и флористични градиенти за дъбовата растителност в България; Установени са особеностите на екологичната и флористична структура на съобществата на лидиевата жълтуга.

4. Приноси с научно-приложен характер – 13 оригинални приноса в 14 публикации: Г7.4, Г7.5, Г7.6, Г7.8, Г7.9, Г7.13, Г7.18, Г8.2, Г8.3, Г8.4, Г8.5, Г0.6, Г0.18, Г0.20.

Включване на описанията на горите от черен бор в Европейската база данни: *CircumMed Pine Forest*; Предложената класификация на заливните гори и елшови съобщества осигурява научна основа за подобряване на класификационните схеми на природните местообитания; Проучване на брезовите гори в защитена местност „Бачище“; Публикуван е за първи път Европейски Червен списък на природните местообитания, в който се оценява рискът им от изчезване; Ревизия на местообитание F3.1d *Balkan-Anatolian submontane genistoid scrub* и допълване на Европейския Червен списък; Картиране и оценка на природозащитното състояние на 10 негорски местообитания в ЗЗ Понор; Публикуване на ръководство за ПМ с консервационна значимост в ПП Странджа; Публикуване на ръководство на ПМ от Приложение 1 на ЗБР- пасища, ливади, пасища с храсти и др.; Направена е критична оценка на 12 избрани БВМ в българския участък на река Дунав; Проучени са възможностите за създаване на фуражни култури от *Trifolium subterraneum*; Предложена е ревизия на политиките по прилагане на консервационна паша в ПП и НП в Б-я при прилагане на под-мярка „Пасторализъм“ по Програмата за развитието на селските райони; За пръв път е направена оценка на поддържащите екосистемни услуги, предоставяни от агроекосистемите в България; За първи път е предложен екологичен подход за развитието на сладководните рибовъдни стопанства в защитените зони от екологичната мрежа NATURA 2000 в България; Направена е оценка на комбинираните въздействия от ВЕЦ върху екосистемите и екологичното състояние на реките.

5. Заключение.

Въз основа на представените конкурсни материали и доброто познаване на публикационната дейност на кандидата считам, че преподавателският опит, качествата, уменията и изследователските постижения на доц. д-р Росен Тодоров Цонев са достатъчно основание за избирането му за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.3. Биологически науки (Екология и опазване на екосистемите - Фитоекология) в БФ на СУ „Св. Климент Охридски“. Имайки предвид, че всички наукометрични показатели и представени документи са в съответствие със ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и с Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“ категорично давам положителна оценка на представените материали и препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да подкрепят този избор.

29.01.2021 г.

Професор Асен Иванов Асенов